

Dövlətçiliyin xilasında mühüm mərhlə

9 iyun 1993-cü il ümummilli lider Heydər Əliyev xalqın təkidli çağırışına səs verərək Naxçıvandan Bakıya qayıtdı. Həmin gün ölkəmizin taleyində dönüş anı oldu və böyük Qurtuluşa doğru mühüm addım atıldı. O addım suverenliyin, sabitliyin və sosial-iqtisadi tərəqqinin təməli olmaqla, Azərbaycanın gələcək inkişaf perspektivlərini müəyyənləşdirdi, dövlətçiliyimizi xilas etdi.

Ulu öndər Heydər Əliyevin 1993-cü il iyunun 9-da Naxçıvandan Bakıya əzəmətli gəlişi Azərbaycan xalqının və dövlətçiliyinin nicat və qurtuluşunun başlanğıcı oldu. Azərbaycanın intibahı ulu öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlişi ilə başladı, müstəqilliyimiz məhz onun sayəsində əbədi və dönməz xarakter aldı. Ölkəmiz dünyada layiq olduğu mövqeyə ümummilli lider Heydər Əliyevin müdriyyəti, qətiyyəti, zəngin dövlətçilik təcrübəsi sayəsində yüksələ bildi. Heydər Əliyevin siyasi hakimiyyətə qayıdışı milli dövlətçiliyin bərpası istiqamətində qəti addımların atılmasına zəmin yaratdı.

1993-cü ilin əvvəllərindən ölkədə fəaliyyət göstərən bəzi silahlı dəstələrin hərəkətləri, Azərbaycanın daxilində qardaş qırğını və vətəndaş müharibəsinə zəmin yaranması, ayrı-ayrı bölgələrdə isə separatçılıq və parçalanma meyillərinin baş qaldırması Azərbaycanın bir dövlət kimi varlığına təhlükə yaratmışdı. 1992-ci ildə silah gücünə iqtidara gələn AXC-Müsavat cütliüyü hakimiyyətdə qaldığı bir il ərzində ölkəni elə bir bərpad vəziyyətə salmışdı ki, bəzi beynəlxalq siyasi şərhçilərin dediyi kimi, artıq müstəqilliyimizi ancaq möcüzə xilas edə bilərdi. O vaxt Azərbaycan, demək olar ki, dağılırdı, ölkəmizdə anarxiya, xaos, hərc-mərclik hökm sürürdü. Respublikada qanunsuz silahlı dəstələr meydan sulayırdılar. İqtidarın sərişətsizliyi nəticəsində Azərbaycan iqtisadi böhranın mənəngənəsində boğulur, parçalanırdı. 1993-cü il iyunun 4-də Gəncədə qiyamçı Surət Hüseynovun nəzarəti altında olan hərbi hissənin hakimiyyətə itaətsizliyi isə ölkəni tamamilə xaosla sürükləyirdi. Gəncədə başlayan qanlı hadisələr Azərbaycan xalqını milli istiqaldan məhrum olmağın bir addımlığına gətirmişdi. AXC-Müsavat iqtidarı bu addımın qarşısını almaq üçün heç bir iş görmək gücündə deyildi. Çünki siyasətdə təcrübəsizliyə, sərişətsizliyə, qorxaqlığa və qətiyyətsizliyə yer yoxdur. Şəxsi maraqların ictimai maraqlardan üstün tutulması, xəyanətə yol verilməsi, dövlətçiliyimizi təhlükə qarşısında qoyan addımların atılması özünün mənfi nəticələrini göstərəcəkdi. Bütün bu "keyfiyyətlər" isə AXC-Müsavat iqtidarında özünü büruzə verdi. Müstəqilliyi əldə etmək nə qədər

çətindir, onu qoruyub saxlamaq daha çətindir. 1990-cı illərin əvvəllərində Azərbaycanda baş verən ictimai-siyasi proseslər, qarşıdurmalar fonunda xarici dövlətlərin kəşfiyyət orqanlarının daxilimizdəki simasız dairələrlə birləşərək törətdiyi əməllər nəticəsində ölkəmizdə yaranmış ümumi gərgin vəziyyət bunu bir daha təsdiq edirdi. Azərbaycan xalqı tarixi şansıdan istifadə edərək bərpa etdiyi müstəqilliyi həmin illərdə əldən vermək üzrə idi. Bəli, belə bir vəziyyətdə, 1993-cü il iyunun

9-da türk dünyasının böyük oğlu, ulu öndər Heydər Əliyevin xalqın çağırışına səs verərək Bakıya qayıdışı ölkəmizi bəlalardan, müsibətlərdən xilas etdi.

Ulu öndər o dövrün Azərbaycanını belə xarakterizə edirdi: "1993-cü ilin iyun ayında Azərbaycanda böyük dövlət böhranı yarandı. Azərbaycan dağılmağa başladı, o vaxtkı iqtidar ölkəni idarə edə bilmədi. Gəncədə toqquşma baş verdi, qan töküldü. Gəncədə başlayan hərəkət Azərbaycan ərazisinin demək olar ki, yarından çoxunda hakimiyyəti öz əlinə aldı. Vaxtilə məni təqib edən, Naxçıvanda məni devirmək, məni Azərbaycandan sıxışdırıb çıxarmaq istəyən o vaxtkı iqtidar belə bir zamanda ələcsiz qaldı və mənə müraciət etdi. Ancaq ondan əvvəl mənə müraciət edənlər bizim partiyanın üzvləri, Azərbaycanın müxtəlif təbəqələrinin nümayəndələri, ziyalıları oldu. Onlar məni yenidən Bakıya dəvət etdilər".

Ölkədə hamı ulu öndər Heydər Əliyevin Naxçıvandan Bakıya gəlməsini israrla tələb və xahiş edirdi. Xalqımız o böyük insanın siyasi dühasına, liderlik məharətinə, dövlətçilik təcrübəsinə, şəxsi keyfiyyətlərinə ümid bəsləyirdi. Ölkənin hər yerindən Naxçıvana göndərilən minlərlə məktubun müəlliflərini bir amal birləşdirirdi: "Heydər Əliyev siyasi hakimiyyətə qayıtmasa, Azərbaycan xilas ola bilməyəcək". Sadə insanlar "Sizin Bakıya qayıtmağınız biz insanlardan daha çox anamız Azərbaycana lazımdır" - deyirdilər. Ölkə ziyalıları dövlət sükani arxasında görmək istədikləri yeganə insanın məhz görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyev olduğunu bu şəkildə yazırdılar: "Möh-tərəm Heydər Əliyev! İndiki vəziyyət-

də bu çətin, məsuliyyətli işi respublikada öz üzərinə götürməyə qadir yeganə insan sizsiniz! Uzun illər əldə etdiyiniz dövlət quruculuğu təcrübənizə əsaslanaraq, siz, qısa müddətdə Azərbaycanda geniş xalq kütləsini əhatə edəcək çox böyük, güclü, nüfuzlu və işlək bir partiya yaratmağa qadirsizsiniz" ("91-lər" in Heydər Əliyevə məşhur müraciətindən). Ali Sovetnin deputatları, hökumətin üzvləri, hətta o dövrdəki prezident başda olmaqla, bütün dövlət adamları ulu öndər Heydər Əliyevə müraciət göndərir, onun Naxçıvandan Bakıya gəlməsini israrla xahiş edirdilər.

Hər zaman xalqının yanında olan və xalqın arzu-istəklərinin reallaşdırılması üçün öz canını belə əsirməyən ulu öndər 1993-cü il iyunun 9-da muxtar respublikadan Bakıya qayıtmaqla, xalqın ölməkdə olan ümidlərini özünə qaytardı. Məhz həmin gün xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin ölkə paytaxtına qayıdışı ilə müstəqil dövlətçiliyimiz parçalanmaq və məhv olmaq təhlükəsindən, iqtisadi tənəzzüldən, beynəlxalq təcridədən xilas edildi. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev deyib: "O illəri xatırlayarkən bir daha hamımız görürük ki, nə qədər ağır illər idi, ancaq eyni zamanda, bizim qələbəmiz nə qədər şərəfli idi. Çünki bu qələbə Azərbaycan dövlətinin, Azər-

baycan xalqının qələbəsi idi. Azərbaycan xalqı öz müstəqilliyini qoruya bilməmişdir. Məhz ona görə ki, müstəqilliyin bünövrəsi 1990-cı illərin əvvəllərində Naxçıvanda qoyulmuşdur. Məhz ona görə ki, 1993-cü ildə Azərbaycan xalqının xahişi ilə ulu öndər Naxçıvandan Bakıya getmiş və orada Azərbaycanı böyük bəlalardan, vətəndaş müharibəsindən qurtarmış və Azərbaycana sabitlik gətirmişdir. 1993-cü ildən başlayaraq Azərbaycanda sabitlik, sürətli inkişaf dövrü yaşanır və müstəqilliyimizin banisi Heydər Əliyevin bu uğurlarda rolu əvəzsizdir".

1993-2003-cü illər milli dövlətçilik tariximizə sabitlik və inkişaf dövrü kimi yazılıb. Məhz bu illərdə dövlətçiliyin əsasları qoyulub. Ölkədə dərin siyasi islahatlara start verilib, çoxpartiyalı sistem yaranıb. Azərbaycan beynəlxalq təcridədən çıxıb, dünya birliyinin layiqli üzvü kimi tanınmağa başlayıb. Bu illərdə ölkəmizə böyük investisiyalar cəlb edilib. Nizami ordunun yaradılması, Qarabağ müharibəsində atəşkəsin əldə edilməsi, ilk parlament seçkilərinin keçirilməsi, referendum yolu ilə Konstitusiyanın qəbul edilməsi, idarəetmə sisteminin formalaşdırılması, dünyanın iri şirkətləri ilə neft müqavilələrinin imzalanması, Azərbaycanın iqtisadi dirçəlişinin əsasının qoyulması, respublikamızın beynəlxalq əlaqələrinin formalaşdırılması və digər mühüm nailiyyətlər Heydər Əliyev dühasının, milli maraqlara əsaslanan dövlətçilik konsepsiyasının, idarəetmə məharətinin nəticələridir.

Mustafa KAMAL,
"Respublika".